

روسیه، انگلیس را مسئول خرابکاری در خطوط انتقال گاز نورد استریم دانست

چاشنی جنگ سوم جهانی

فرهیختگان وزارت دفاع روسیه در بیانیه‌ای، نیروی دریایی انگلیس را مسئول برنامه‌ریزی، سازماندهی و اجرای خرابکاری در خطوط لوله انتقال گاز نورد استریم کرده است. این اتهام به اندازه‌ای بزرگ و خطرناک است که به سرعت توسط وزارت دفاع بریتانیا تکذیب شد. انفجار در این خطوط انتقال انرژی ۲۶ سپتامبر (۴ مهرماه) انجام گرفت و تا به امروز یعنی پس از گذشت بیش از یک ماه، هنوز هیچ کشوری مسئولیت این اقدام را بر عهده نگرفته است. نورد استریم مجموعه‌ای از خطوط لوله انتقال گاز طبیعی دریایی در اروپا است. نورد استریم ۱ به طول یک هزار و ۲۲۴ کیلومتر از دو خط لوله موازی با ظرفیت سالانه ۲۷٫۵ میلیارد متر مکعب برای هر یک از خطوط تشکیل شده است که از وایبورگ روسیه تا نقطه خروجی لوبمین آلمان ادامه دارد. این خط لوله طی سال‌های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۲ احداث شد و در ۱۸ اکتبر ۲۰۱۲ کار افتتاح آن به سرانجام رسید. نورد استریم ۲ که تقریباً به موازات نورد استریم ۱ اجرا می‌شود، در سپتامبر ۲۰۲۱ احداث شد اما هرگز راه‌اندازی نشد زیرا آلمان از صدور مجوز بهره‌برداری از آن خودداری کرد. این پروژه تنها چند روز پیش از اعزام نیروهای ارتش روسیه به خاک اوکراین و آغاز حمله نظامی به این کشور در ۲۴ فوریه متوقف شد.

چند هفته قبل، «دیمیتری پسکوف» سخنگوی کاخ کرملین در نشست خبری به شیوه‌ای خاص این پیام را منتقل کرد که پشت این اقدام، یک دولت اروپایی ایستاده است. او گفت «اگر نام عاملان حمله به نورد استریم علنی شوند، کشورهای اروپایی غافلگیر خواهند شد.» دو هفته پس از این اعلام، وزارت دفاع روسیه، رسماً انگلیس را مسئول این اقدام دانسته است. وزارت دفاع روسیه در بیانیه روز شنبه خود تصریح کرد: «طبق اطلاعات موجود، نمایندگان یک واحد نیروی دریایی بریتانیا در طراحی، تدارکات و اجرای حمله تروریستی در دریای بالتیک در تاریخ ۲۶ سپتامبر امسال حضور داشتند که باعث منفجر کردن خطوط انتقال گاز نورد استریم ۱ و ۲ شد.» در این بیانیه آمده که «متخصصان انگلیسی» از همان واحدی که اوایل روز شنبه حملات پنهانی اوکراین به کشتی‌های ناوگان دریای سیاه روسیه در کریمه را هدایت کردند، مسئولیت خرابکاری خط لوله نورد استریم را بر عهده داشتند. در واکنش به این بیانیه، وزارت دفاع بریتانیا نیز در بیانیه‌ای، این اتهامات را رد کرد و نوشت: «وزارت دفاع روسیه برای کاهش رفتار فاجعه‌بار آنها در مورد تهاجم غیرقانونی به اوکراین، به ارائه ادعاهای دروغین در مقیاس حماسی متوسل می‌شود.»

پیش از این سوئد و دانمارک به این نتیجه رسیده‌اند که چهار نشأت در نورد استریم ۱ و ۲ ناشی از انفجار بوده است. این دو کشور نگفته‌اند که چه کسی ممکن است مسئول این عملیات باشد. با این حال اگر نتایج تحقیقات در این باره که بدون مشارکت روسیه در حال انجام است مشخص کند، در پس این ماجرا دولت انگلستان نقش آفرینی کرده است، باید با حساسیت‌های بسیار بیشتری به درگیری‌ها در اروپا نگاه کرد. به طور حتم روس‌ها در برابر چنین ماجراجویی پرخطری سکوت نخواهند کرد و با هدف تأمین بازآرندگی خود، لندن را به ابزارهایی تنبیه خواهد کرد. اگر مسکو به سمت اقدامی تلافی‌جویانه گام بردارد، دنیا یک قدم جدی به سمت سومین جنگ جهانی برخواهد داشت.

پای دولت خارجی درمیان است

تا به امروز هیچ گزارش رسمی درباره انفجار خط لوله نورد استریم که طبق برآوردهای اولیه در مجموع ۵۰۰ میلیون مترمکعب گاز ازبین رفته است (معادل ۸ میلیون تن دی اکسید کربن) است. گزارش‌های زلزله‌شناسان مستقر در دانمارک و سوئد نشان می‌دهد که در هر دو حادثه انفجاریهایی در حدود ۱۰۰ کیلوگرم TNT رخ داده است. رسانه‌های غربی در ابتدا سعی کردند نشان دهند که حادثه خط لوله نورد استریم نتیجه یک عملیات خرابکارانه دولت روسیه بوده است، اما اکنون دیگر این روایت حتی کارشناسان غربی را نیز متقاعد نمی‌کند. بر کارشناسان پوشیده نیست که مقیاس عملیات -مکان‌های متعدد و مقدار مواد منفجره درگیر و همچنین شیوه عملیات- حکایت از دخالت یک دولت در این ماجرا دارد. این‌علی‌رغم گمانه‌زنی‌های اولیه است که احتمال می‌داد این حمله می‌تواند کار بازیگران غیردولتی باشد.

از این نظر، روسیه خواهان توسعه تحقیقات از جمله توسط سازمان ملل است. نماینده دائم روسیه در سازمان ملل متحد به شورای امنیت سازمان ملل گفت که کشورش از تحقیقات کامل در مورد خرابکاری در خطوط لوله گاز دفاع می‌کند و به‌صراحت اعلام کرد که مسکو به این فرضیه که این حمله توسط تروریست‌های متعارف سازماندهی شده بود اعتقاد ندارد و معتقد است این حمله توسط سازمان‌های اطلاعاتی حرفه‌ای برنامه‌ریزی شده بود. روسیه خواستار تحقیقات کامل برای کشف علت واقعی آن چیزی است که رخ داده است. مسکو می‌گوید برای ما کاملاً واضح است که تروریست‌های عادی قادر به انجام فعالیت‌های خرابکارانه با این پیچیدگی و مقیاس نیستند.

اما کدام کشورها احتمال دارد در پس این ماجرا باشند؟

تقریباً هر کشوری برای نقش آفرینی در این اتفاق باید انگیزه‌ای داشته باشد یا از نتیجه آن سود ببرد. بنابراین

می‌توان به بررسی این سوال مهم که چه کسی سود می‌برد، پرداخت.

۱- حذف ظرفیت تأمین گاز نورد استریم از معادله انرژی اروپا، در گام نخست موضع اوکراین را در جنگ تقویت می‌کند. نگرانی اوکراین از سال ۲۰۱۴ همواره این بوده که اگر اروپا مجبور شود بین گاز روسیه و حمایت از اوکراین یکی را انتخاب کند، ممکن است اول گاز را انتخاب کند و اوکراین را رها کند و تازمانی که مسیرهای عرضه غیر اوکراینی وجود داشته باشد، اوکراین نمی‌تواند روسیه را از تأمین گاز منع کند. بر همین اساس هم اوکراین یکی از مخالفان ساخت خط لوله نورد استریم ۲ بود. مشکل اینجاست که اوکراین فاقد توانمندی‌های فنی برای اجرای چنین عملیاتی است. در یک محیط معمولی سیاسی و تجاری، هر سه بخش آسیب دیده احتمالاً می‌توانند ظرف یک سال توسط یک ناوگان تعمیر شوند. با این حال نورد استریم ۲ توسط ایالات متحده تحریم شد و لوله‌گذاری آن توسط کشتی‌های روسی انجام شد. این خط لوله سال گذشته تکمیل شد اما هرگز راه‌اندازی نشد؛ آلمان در فوریه، دو روز قبل از حمله روسیه به اوکراین، به این پروژه پایان داد. تعمیرات این خط، نیاز به مجوز کار از دولت دانمارک دارد، زیرا در آب‌های سرزمینی آنها انجام می‌شود. با توجه به فضای سیاسی کنونی، احتمالاً گرفتن چنین مجوزی بسیار دشوار خواهد بود. در تحریم‌های موجود مقرراتی وجود دارد که در صورت نیاز به کار برای جلوگیری از آسیب به محیط زیست یا ایمنی ناوبری، معافیت صادر می‌شود. برای نورد استریم ۲ بعد

است که چنین مجوزی اعطا شود. به احتمال زیاد، روسیه برای هر گونه تعمیرات باید تا پایان جنگ در اوکراین صبر کند؛ شاید هم بیشتر. ۲- انفجارها برخی از اختیارات را حذف کرده و در نتیجه وضعیت را برای برخی از بازیکنان تغییر داده است. روسیه این فرصت را از دست داده است که در ازای دریافت امتیاز از غرب، امکان بازگرداندن آسان گاز به اروپا را فراهم کند. این دقیقاً همان چیزی است که آمریکا و انگلیس به دنبال آن بودند. برخلاف اوکراین، این کشورها هم‌انگیزه چنین اقدامی را داشتند و هم‌توانمندی فنی آن را. آمریکا به‌ویژه در دوره دونالد ترامپ، بارها خواستار کنار گذاشتن پروژه نورد استریم ۲ توسط آلمان و جلوگیری از وابستگی بیشتر اروپا به روسیه بود. جدا از تحلیل‌های ژورنالیستی، تحلیلگران رده‌بالای نظامی نیز در آمریکا این شائبه که آمریکا و انگلیس در پس این ماجرا باشند را با توجه به توانمندی فنی دو کشور تأیید می‌کنند. داگلاس مک‌گرگور، مشاور وزیر دفاع سابق ایالات متحده، با شرکت در قسمتی از پادکست آزادی قضاوت از ایالات متحده و بریتانیا به‌عنوان کشورهای پشت‌سر انفجار اخیر خط لوله گاز روسیه نام برد. او صراحتاً گفته که روس‌ها در چنین عملیاتی شرکت نکرده‌اند و بسیار بعید به‌نظر می‌رسد این اقدام خرابکاری آلمان باشد. از نظر او، ایالات متحده و انگلیس کشورهایی هستند که نه‌تنها به این نوع نگرش علاقه‌مندتر به‌نظر می‌رسند، بلکه دارای بیشترین ظرفیت فنی و عملیاتی برای انجام این نوع کارها هستند؛ «روس‌ها این کار را نکردند» (...). شما باید ببینید که

بازیگران دولتی که توانایی انجام این کار را دارند چه کسانی هستند و این یعنی نیروی دریایی سلطنتی [بریتانیا] و نیروی دریایی ایالات متحده. «این یک جنگ روایت‌ها نیست، بلکه یک نتیجه تحلیلی ساده است: ایالات متحده و بریتانیا منافع سیاسی و اقتصادی در تخریب خطوط لوله گاز روسیه و همچنین شرایط مادی و تجهیزات فنی لازم برای تخریب دارند.

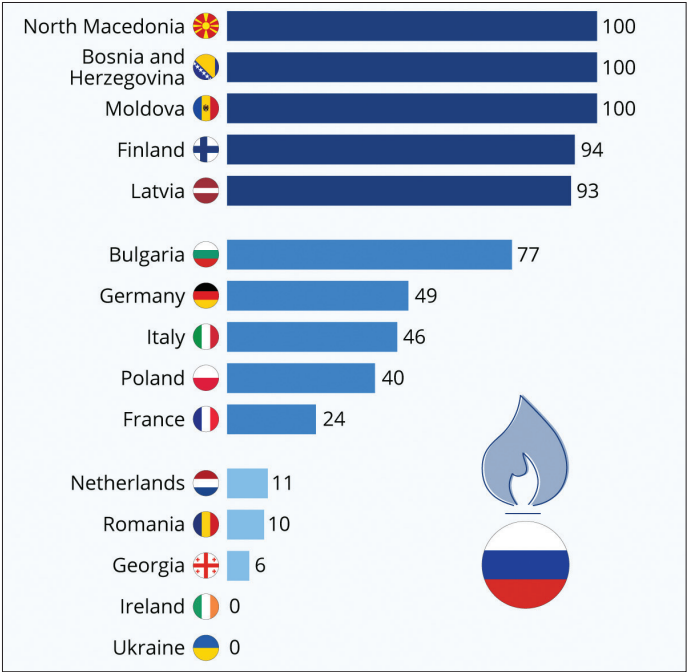
معنای تعیین سطح قیمت

کشورهای غربی از ماه‌ها قبل به دنبال اقدامی متوازن جهت کاهش درآمد‌های صادرات نفت روسیه به گونه‌ای بودند تا از رشد شدید قیمت‌ها جلوگیری شود. در طول جنگ اوکراین، کاهش واردات نفت روسیه توسط کشورهای غربی هرچند بر میزان صادرات مسکو تأثیر گذاشته اما به‌دلیل رشد قیمت‌ها، درآمد‌های این کشور را برخلاف هدف تحریم‌ها افزایش داده است.

دلیل دیگر افزایش درآمد‌های روسیه به تقویت صادرات نفت زیرآ همزمان با این اقدام غرب، چین و هند بر واردات نفت خود از این کشور افزوده‌اند. همین موارد باعث شده در تابستان، درآمد روسیه از صادرات انرژی ۳۸ درصد رشد داشته باشد.

کشورهای غربی برای متوقف ساختن چنین روندی خواستار تعیین سقف قیمتی برای نفت روسیه هستند، البته آنها هدف دیگری نیز در سر دارند. پیش‌تر تلاش جبهه غرب

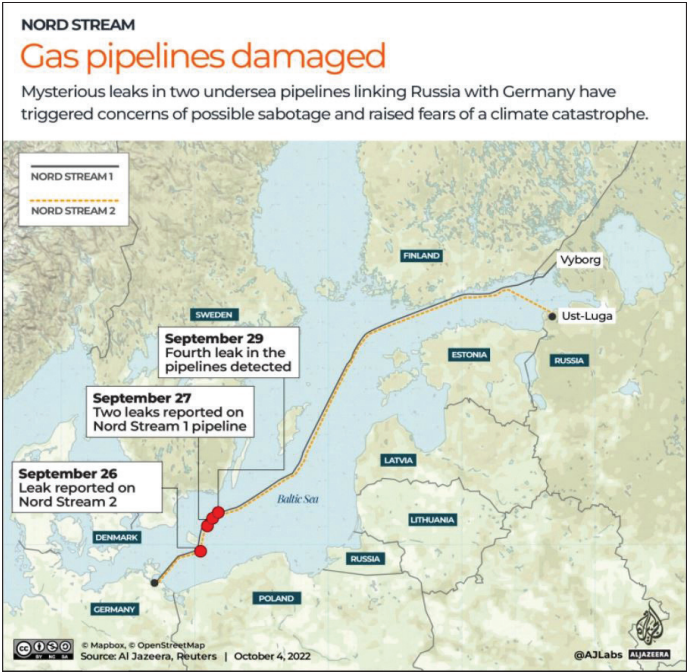
تولید کرده درحالی که مصرفش یک میلیون و ۲۴ هزار بشکه بوده است. آمارهای موجود نشان می‌دهد انگلیس نسبت به دیگر کشورهای اروپایی در حوزه پایداری انرژی، وضعیت مطلوب‌تری دارد. آلمان و ایتالیا در ابتدای جنگ نیمی از گاز خود را از روسیه وارد می‌کردند. فرانسه نیز یک چهارم گاز خود را از این طریق تأمین می‌کرد. این وضعیت نشان می‌دهد انگلیس به چه دلیل دست به تخریب خط لوله نورد استریم زده است. باید در نظر داشت در تحریک روسیه به آغاز جنگ در اوکراین، تنها آمریکا و انگلیس نقش داشتند درحالی که دیگر کشورهای اروپایی مانند آلمان و فرانسه مخالف این اقدام بودند. هم‌اکنون نیز انگلیس دومین کمک‌کننده بزرگ جنگی به اوکراین پس از آمریکا است.

کدام کشورهای اروپایی به گاز روسیه وابسته هستند؟
در مد سهم عر گاه از روسیه در کشورهای منتخب اروپایی (۲۰۲۰ یا آخرین وضعیت)

در اروپا تعداد تولیدکنندگان قابل توجه انرژی به‌شدت محدود است. انگلیس در کنار کشورهای مانند نروژ و هلند در این دسته قرار می‌گیرند. انگلیس حدود ۴۸ درصد از گاز مصرفی خود را از منابع داخلی تأمین می‌کند و ۳۱ درصد را از منابع اروپایی از طریق خط لوله وارد می‌کند. لندن همچنین ۲۱ درصد از گاز خود را به‌صورت ال.ان. جی از طریق کشتی‌ها وارد می‌کند. لندن تقریباً نیاز وارداتی گاز خود از روسیه را به‌صفر رسانده است. پیش از این نیز روسیه جایگاه چندانی در بازار واردات گاز انگلیس نداشت. در سال ۲۰۲۰، لندن ۳٫۴ درصد از نیاز گازی خود را از روسیه وارد کرده است.

در حوزه نفت نیز آمارها نشان می‌دهند در سال ۲۰۲۱ انگلیس روزانه ۸۷۴ هزار بشکه نفت

محل‌های نشت دو خط لوله انتقال گاز روسیه
در تصویر بالا نقطه نشت گاز خط نورد استریم مشخص شده است